

SAMVERKAN MELLAN SKOLA OCH KULTURSKOLA

Hur ser samverkan ut
och vilka möjligheter har
barn och unga att delta i
kulturskolans verksamhet
under skoldagen?

Skolverket

KULTURRÅDET

Det här är ett informationsmaterial som Kulturrådet och Skolverket har tagit fram tillsammans. Syftet är att klargöra vilka möjligheter barn och unga har att delta i kulturskolans verksamhet under skoldagen och vad en huvudman eller kulturskolechef kan tänka på vid samverkan där barn och ungas rätt till kultur vägs in.

Samverkan mellan skola och kulturskola

Den kommunala kulturskolan har sedan starten på 1940-talet en lång tradition av nära samverkan med skolan.¹ Sedan 2018 har Kulturrådet i uppdrag att stödja kommuner i att utveckla de kommunala musik- och kulturskoleverksamheterna. I den nationella statistiken som Kulturrådet årligen samlar in finns musik- eller kulturskola i dag i 287 av landets 290 kommuner.² Enligt en nationell kartläggning som Kulturrådet har gjort förekommer samverkan mellan kulturskolan och skolan i 86 procent av kommunerna och i hälften av dessa kommuner är samverkan hög eller mycket hög.³

Skolan och kulturskolan har olika roller och deras uppdrag skiljer sig åt när det gäller barns och ungas kulturutövande.

Skolans uppdrag att arbeta med estetik, kultur och skapande finns angivna i skollag och läro och kursplaner. Det handlar både om att se till att alla elever får kännedom om samhällets kulturutbud och om att använda estetiska uttryckssätt och skapande arbetssätt som en del av undervisningen.

Kulturskolans uppdrag fastställs av fullmäktige och ansvarig nämnd i varje enskild kommun och är därför utformade på olika sätt.⁴

Det här informationsmaterialet beskriver vanliga former av samverkan och vad som gäller om kulturskolan erbjuder individuell undervisning på skoltid.

Innehåll

1. Vanliga former för samverkan
 - 1.1 Kulturskolan använder skolans lokaler
 - 1.2 Skola och kulturskola delar på personal
 - 1.3 Kulturaktivitet i helklass eller i årskurser
2. Kulturskolans individuella undervisning på skoltid – vad gäller?
 - 2.1 Vad säger skollagen?
3. Hur kan samverkan mellan skola och kulturskola utvecklas?

1. En inkluderande kulturskola på egen grund, SOU 2016:69, sid. 92.

2. Kulturskolan i siffror, Kulturrådet 2020. sid. 7

3. Kulturskola i samverkan – En kartläggning av samverkan mellan kulturskola och skola, Kulturrådet 2020. sid: 7 och 10.

4. Sveriges kommuner och regioner, Samverkan mellan skola och kulturskola, 2016. sid. 7.

1. Vanliga former för samverkan

Samverkan mellan kulturskola och skola kan förekomma i alla skolformer, både med förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola eller sameskola. I Kulturrådets kartläggning framkommer att samverkan är mest omfattande mellan grundskolan och kulturskolan.⁵

En undersökning som Sveriges kommuner och regioner genomförde 2016 visar att skälen till samverkan bland annat avser lokalplanering/schemaläggning för elevers kulturskoleundervisning, planering av gemensamma kulturprojekt som konserter och insatser inom Skapande skola samt planering av tjänstgöring hos lärare med anställning i både skolan och kulturskolan.⁶

1.1 Kulturskolan använder skolans lokaler

Enligt Kulturrådets kartläggning är det vanligt att kulturskolans undervisning sker i skolans lokaler. Nära åtta av tio kulturskolor anordnar sin frivilliga undervisning i skolans lokaler. Det kan underlätta för elever med lång resväg till skolan om eleverna får ta del av kulturskoleundervisningen i nära anknytning till skoldagen. För mindre kommuner kan samarbete om lokaler vara kostnadseffektivt och ett sätt att hushålla med resurserna.

Om du som huvudman funderar på att upplåta skolans lokaler till kulturskolans undervisning är det bra att tänka på följande:

- Om kulturskoleundervisningen sker i skolans lokaler under skoldagen eller eleven behöver lämna skolområdet för att gå till kulturskolan, behöver skolan och kulturskolan tydliggöra vem som har tillsynsansvaret för eleven vid kulturskoleaktiviteten⁷.

1.2 Skola och kulturskola delar på personal

Enligt kartläggningen förekommer det i 3 av 10 kommuner att lärare vid kulturskolan har en del av sin tjänstgöring inom den timplanebundna undervisningen inom grundskolan.⁸ Av bestämmelserna i 2 kap. skollagen framgår vilka lärare som får undervisa respektive anställas inom skolväsendet.

Om du som huvudman funderar på anställningsformer är det bra att tänka på följande:

- Utgå från kommunens totala behov av kompetens inom området vid rekrytering. Detta ger ett mer effektivt resursutnyttjande och förbättrade möjligheter att rekrytera lärare.

1.3 Kulturaktivitet i helklass eller i årskurser

Beroende på hur verksamheten utformas kan en kulturaktivitet med kulturskolan genomföras i helklass eller årskursvis och vara en del av undervisningen. Exempel på sådana aktiviteter kan vara när kulturskolan håller i projekt inom ramen för Skapande skola, Två-ornas kör eller liknande. Om den är del av skolans undervisning ska den följa skolans styrdokument. Aktiviteten kan också bedrivas efter skoldagen, under exempelvis fritidshemmets verksamhet, men är då frivillig för eleverna att delta i.

5. Kulturskola i samverkan – En kartläggning av samverkan mellan kulturskola och skola, Kulturrådet 2020. sid: 8.

6. Sveriges kommuner och regioner, Samverkan mellan skola och kulturskola, 2016. sid. 12.

7. Läs mer om tillsynsansvar på Skolverkets webbplats www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/tillsynsansvaret

8. Kulturskola i samverkan – En kartläggning av samverkan mellan kulturskola och skola, Kulturrådet 2020. sid: 13.

Om du som huvudman funderar på att starta upp klassvis kulturell verksamhet är det bra att tänka på följande:

- Tydliggör för eleverna om de deltar i undervisning inom ramen för skolans uppdrag, eller om de får ta del av kulturaktiviteter som sker på frivillig basis.
- Om verksamheten sker på frivillig basis ska det finnas möjlighet för de elever som inte vill delta att få göra annat.

2. Kulturskolans individuella undervisning på skoltid – vad gäller?

Att kunna organisera kulturskoleundervisning under dagtid på skolan är ett sätt att ge samtliga elever möjlighet att få tillgång till kulturskolans utbud.⁹ Hur kan man då planera och organisera verksamhet som gör att kulturskolan blir tillgänglig för alla barn och unga som önskar, oberoende av bostadsort, familjeekonomi eller andra skäl?

Elever får ta del av kulturskolans individuella undervisning¹⁰ i anslutning till deras skoldag, alltså före eller efter det att skoldagen börjar och slutar.

Det är huvudmannen för skolan som ansvarar för att alla elever fullgör sin skolgång och deltar i den verksamhet som skolan anordnar. Huvudmannen är kommunen om det är en kommunal skola eller skolans styrelse om det är en fristående skola.

Skolan och kulturskolan kan behöva samarbeta om schemaläggningen om syftet är att anpassa verksamheten så att enskilda elever ska kunna få ta del av kulturskolans aktiviteter i anslutning till skoldagens början och slut.

I vissa kommuner har eleven fått möjlighet att delta i kulturskolans individuella undervisning under skoldagen.¹¹ Detta är vanligare i kommuner med stora geografiska avstånd, där barn är beroende av skolskjutsar eller på annat sätt har begränsade möjligheter till att resa i kommunen. Det kan även bero på socioekonomiska hinder. Vissa barn och unga kan inte ta del av aktiviteter på kvällstid av olika orsaker. Det kan bland annat vara familjens ekonomiska förutsättningar, kulturella aspekter eller kommunens infrastruktur som gör transporter till tätorten inte är möjlig efter skoldagens slut.

2.1 Vad säger skollagen?

Elever i grundskolan och motsvarande skolformer har skolplikt och en lagstadgad rätt till undervisning. Enligt 7 kap. 17 § skollagen (2010:800) ska en elev i dessa skolformer delta i den verksamhet som anordnas för att *ge den avsedda utbildningen*, om eleven inte har ett giltigt skäl för att utebli. Skolan får bevilja ledighet för enskilda angelägenheter. Det gäller även elever som önskar delta i den kommunala kulturskolans verksamhet under skoldagen, det vill säga under lektioner, raster och eventuella håltimmar. De behöver alltså ansöka om ledighet¹² för att delta i kulturskolans verksamhet under skoldagen. Rektorn behöver i dessa fall göra en samlad individuell bedömning. I den kan frånvarons längd, antalet ledighetstillfällen, hur angelägen ledigheten är för eleven, elevens studiesituation och samlade situation i övrigt vägas in. Om aktiviteten är förlagd till tid före eller efter skoldagens slut omfattas den inte av skolplikt och närvaroplikt, vilket innebär att eleven inte behöver beviljas ledighet för att kunna delta.

9. Begreppet Kulturskola inkluderar både musik- och kulturskoleverksamhet som helt eller delvis finansieras av kommunen

10. Med individuell undervisning inom kulturskolan menas att en enskild elev får undervisning inom ramen för Kulturskolan.

11. Kulturskoleverksamhet på skoltid, Kulturskolerådet, 2019, sid. 10.

12. 7 kap. 18 § skollagen

Det finns möjlighet att fatta beslut om ledighet för ett visst antal ledighetstillfällen för en fritidsaktivitet och sedan fatta ett eventuellt nytt beslut om ledighet utifrån enskilda elevens studiesituation och samlade situation i övrigt. Rektorn kan inte på förhand besluta att inga ledigheter kommer att beviljas elever och kan inte heller på förhand generellt bevilja alla elever ledighet för deltagande i kulturskolans aktiviteter, utan en samlad individuell bedömning behöver göras för varje elev som ansöker om ledighet.

Om du som huvudman funderar på att möjliggöra individuell undervisning under skoldagen för kulturskoleelever är det bra att tänka på följande:

- Säkerställ vem som har tillsynsansvar för eleven om hen deltar i kulturskoleverksamhet under skoldagen, ansvaret varierar beroende på elevens ålder.
- Ta ett helhetsgrepp vid planering och schemaläggning utifrån barn och ungas förutsättningar i din kommun. Vilka möjligheter finns för att elever ska kunna få ta del av kulturskolans aktiviteter utan att det påverkar den undervisning och utbildning som de har rätt till enligt skollagen.

3. Hur kan samverkan mellan skola och kulturskola utvecklas?

Kulturrådet genomförde en kartläggning av samverkan mellan kulturskolan och skolan 2020 där både kommunala förvaltningschefer, rektorer för grundskolan och kulturskolechefer gav sin bild av hur samverkan ser ut idag och hur den kan utvecklas framåt. Till kartläggningen togs även ett diskussionsunderlag fram för att användas lokalt i syfte att diskutera hur samverkan mellan skolan och kulturskolan kan utvecklas i den egna kommunen. Materialet finns att tillgå på Kulturrådets webbplats.¹³

Läs mer på Kulturrådets och Skolverkets webbplatser
kulturradet.se | skolverket.se

13. Kulturskola i samverkan (kulturradet.se)

Vilka regler gäller för elever som går på kulturskola under skoldagen? Får elever gå ifrån lektioner för att vara med i kulturskolan? Kulturrådet och Skolverket reder ut vilka regler som gäller och hur ansvaret fördelas mellan skola och kulturskola.

Skolverket

KULTURRÅDET